

PANÖION

Medlemsblad för Frövi fågelklubb

2015:2 Årg. 31
tidskrift för fågelintresserade

Ordf. Anders Hjerling
Näsbygatan 22
71831 FRÖVI
Tel. 072-305 86 90
[andershjerling\(at\)gmail.com](mailto:andershjerling(at)gmail.com)

Kassör. Bo Dahlström
Ullersätter 173
718 92 FRÖVI
Tel. 0581-32213
[bo.r.dahlstrom\(at\)tele2.se](mailto:bo.r.dahlstrom(at)tele2.se)

Sekreterare. Mattias Rudenvall
Sällinge 449
718 91 FRÖVI
Tel 070-576 04 77
[mattias.rudenvall\(at\)gmail.com](mailto:mattias.rudenvall(at)gmail.com)

Övriga: Mattias Rudenvall, Lennart Sandberg.
Suppleant: Jerry Andersson, Kjell Jansson.

Medlemskap i FFK erhålls genom att betala 75:- på pg. 484 16 67-1.
Ungdomar 4-16 år 25:-. Familjemedlem 10:-.

Klubblokal: Vid pappersmuseet,
Frövifors

Fågelrapporter skickas till:
Mats Andersson,
Hagabergsliden 4
711 31 LINDESBERG
Tel. 0581-16274
[mats16274\(at\)telia.com](mailto:mats16274(at)telia.com)

eller
Jan-Erik Malmstigen
Skomakargatan 6
718 33 FRÖVI
Tel. 0581-30252
072 312 23 94
[malmstigen\(at\)gmail.com](mailto:malmstigen(at)gmail.com)

Redaktion och distribution för Pandion: Lennart Sandberg
Tallbacksgatan 3
718 33 FRÖVI
Tel. 0581-31573
[lennart.sandberg\(at\)post.utfors.se](mailto:lennart.sandberg(at)post.utfors.se)

Adressändringar anmäler du till:
Bo Dahlström, adress se ovan.

Omslagsbild

Vitryggig hackspett. Foto Sven-Olof Eriksson

Frövi fågelklubb hemsida:

[http:// birds.nu/ffk.htm](http://birds.nu/ffk.htm)

Då var året då klubben firade trettioårsjubileum till ända. Vi kan se tillbaka på en trevlig jubileumsresa till Tåkern. En resa som verkligen uppskattades av deltagarna. Hur har året i övrigt varit? Ömsom vin och vatten som man brukar säga. Månadsmötena är ofta välbesökta. Speciellt då vi har välkända personer som presenterar sina bilder. Det var däremot inte så många besökare när medlemmarna visade sina bilder, fem deltagare på mötet i september. Det bottennappet räddades av att Lasse Eriksson drog ”fullt hus” på oktobermötet.

Utflykterna är ett bekymmer. Det kommer inte så många på dom längre. Styrelsen har diskuterat att minska på antalet utflykter men beslutat att vi försöker köra på som vanligt ett tag till.

Ett annat problem är posten som har tagit bort möjligheten att sända föreningsbrev. Nu har portot höjts och bara hälften så tunga brev får skickas(50 g). Ibland passerar vi den gränsen och lösningen skulle vara att ha en tjockare tidning varje år med dubbelt porto, men vi kommer att fortsätta med två utgåvor för att få en aktuellare tidning även om den är tunnare.

Vad händer då i vår? Först skall januariinventeringen och endagsinventeringen genomföras i januari och årsmötet i februari. I mars kommer Torbjörn Arvidsson och visar bilder och berättar. Några utflykter under våren är inplanerade. Sedan kommer de tyngre programpunkterna som uggleveckan, första maj och dygnsinventeringen.

Aktivitet utanför klubben som jag vill uppmärksamma är *Vinterfåglarna Inpå Knuten* som pågår under helgen 29 januari till 1 februari 2016(fredag–måndag). Då skall svenska folket räkna fåglar vid sina matningar och rapportera in resultatet på www.birdlife.se. Förra året kom det in 20 000 rapporter. Går det att överträffa i år?

Vi har tänkt att sammanställa en medlemsmatrikel. Om ni vill ha med eran mailadress i den så skicka den till Lennart Sandberg eller Bo Dahlström – adresser se omslaget.

Vill ni även ha tidningen via mail(bilder i färg) och inte är medlem i klubbens maillista så skicka ett mail till Lennart Sandberg.

-red

Blanketten för Januariinventeringen

På grund av minskat användande av pappersblanketten för januariinventeringen har styrelsen beslutat att inte skicka ut den tillsammans med Pandion längre.

Allt fler rapporterar istället via internet på sidan Artportalen, Svalan.

För er som vill ha den i pappersform alternativt mailad som pdf, kan ni kontakta Mattias Rudenvall per mail eller telefon.

mattias.rudenvall@gmail.com

070-576 04 77

ÅRSMÖTE
Kl. 19:00 den 4/2
2016
i klubblokalen

Birdwatch 2015

Mattias Rudenvall

Väder

Kylig morgon med dimma, runt 3-4 plusgrader. När väl solen steg, ökade temperaturen uppemot 12-14 grader. Klarblå himmel och svag vind under förmiddagen.

Resultat

Årets Birdwatch hade bemanning vid fem lokaler från gryning till kl 12:00 (några lokaler till kl 13:00).

Antalet fåglar och arter blev betydligt lägre än tidigare år, och flera arter låg mycket under i antalen.

Totalt räknades 2419 ex av 68 arter, vilket kan jämföras med 2014 då vi räknade 4397 ex av 76 arter.

Flest arter och antal fåglar hade Sällingesjön, 813 ex av 51 arter, följt av Sjömosjön med 643 ex av 44 arter.

Fem i topp, högsta totalantalen

Kaja 558 ex
Ringduva 262 ex
Grågås 224 ex
Tofsvipa 218 ex
Stare 198 ex

Bland de arter som saknades finns skäggdopping, skratt- och fiskmå, sädesärta, stjärtmes och mindre korsnäbb.

Bland de roligare obsarna finns gransångare vid Sjömosjön och fyra vattenrallar vid Hagaberg.

2015-10-03

Väder: Dimma men uppklarnande. Sol o blå himmel.

Temp: 3 grader kl 07:00 14 grader kl 12:00

	ART	L1	L2	L3	L4	L5	Totalt
1	STORSKARV	2	9	7			18
2	GRÅHÄGER			3		1	4
3	SÅNGSVAN	16					16
4	SÄDGÅS	8				26	34
5	GRÅGÅS	72	131	6	14	1	224
6	KANADAGÅS	25	91	25	5		146
7	BLÄSAND					18	18

8	KRICKA		8	1		2	11
9	GRÄSAND	1	24	8		12	45
10	KNIPA	2	2				4
11	VIGG		1				1
12	STORSKRAKE	1		3			4
13	FJÄLLVRÅK	1				2	3
14	HAVSÖRN	1	1			2	4
15	BLÅ KÄRRHÖK					1	1
16	DUVHÖK	1				1	2
17	SPARVHÖK	2				1	3
18	ORMVRÅK	3	2		1	11	17
19	VATTENRALL		4				4
20	FASAN					1	1
21	TOFSVIPA	8			70	140	218
22	TRANA	1				4	5
23	LJUNGPIPARE					2	2
24	ENKELBECKA-SIN		1	1		4	6
25	GRÅTRUT		1				1
26	TAMDUVA	3		5			8
27	RINGDUVA	150	85	1	5	21	262
28	SKOGSDUVA	1				1	2
29	ST.HACKSPETT	1	1		2	1	5
30	SPILLKRÅKA	2	1		1	1	5
31	GRÖNGÖLING	2	1	2	2		7
32	SÅNGLÄRKA	22				12	34
33	ÄNGSPIP-LÄRKA	25			3		28
34	GÄRDSMYG		2			1	3
35	RÖDHAKE		2		5	1	8
36	JÄRNPARV	1	3				4
37	DUBBELTRAST	5					5
38	KOLTRAST	2	2		2		6
39	BJÖRKTRAST	11	1		35	10	57
40	TALTRAST		1				1
41	RÖD-VINGETRAST		2				2
42	GRANSÅNG-ARE		1			1	2
43	KUNGSFÅGEL	2	2			1	5
44	ENTITA	2	1		3	1	7

45	BLÅMES	4	10		8	4	26
46	TALGOXE	4	5	1	12		22
47	SVARTMES		1				1
48	TRÄDKRYPARE	1	1				2
49	NÖTVÄCKA	3	1	1	3	1	9
50	VARFÅGEL					1	1
51	NÖTSKRIKA	2	4	1	3	1	11
52	SKATA	5	1	5	12	4	27
53	KAJA	200	93	15	130	120	558
54	KRÅKA	20	3	3	16	24	66
55	KORP	5	2	2	3	2	14
56	STARE	16			12	170	198
57	GRÅSPARV	3					3
58	PILFINK	3					3
	OBEST BO/BERGFINK	100					100
59	BOFINK	20	2		110	25	157
60	BERGFINK	10	1			1	12
61	STEGLITS	13			3	1	17
62	GRÖNFINK	2	6	5	6	3	22
63	MINDRE KORS- NÄBB		4				4
64	HÄMPLING	1					1
65	GRÖNSISKA	8					8
66	GRÅSISKA	13					13
67	DOMHERRE	1	5			2	8
68	GULSPARV	3				2	5
69	SÄVSPARV	3	3			2	8
	Totalt	813	522	95	466	643	2539

Lokaler samt observatörer

L1 Sällingesjön (06:45-12:15), 51 arter (Mattias Rudenvall & Bosse Carlsson)

L2 Hagaberg (06:45-12:10), 42 arter (Jan-Erik Malmstigen)

L3 Näset, Stora Lindessjön (06:00-12:00), 19 arter (Per-Martin Ramberg)

L4 Rynninge/Gillberga (07:00-13:00), 25 arter (Bo Dahlström)

L5 Sjömosjön (06:30-13:00), 44 arter (Johan Andersson)

Fågelåret i Ullersätter 2015.

Bosse och Eva Dahlström.

Här ett försök till sammanställning av fågellivet hemma hos oss 2015.

Först en beskrivning på hur vi bor, och förutsättningarna för fågellivet.

Vi bor på ett litet lantställe uppfört c:a 1870. Här har man försökt att klara sig på det som gården gav. Man kunde ha max 4 kor, grisar och höns samt bruk av små gården, om c:a 5 tunnland. Detta gör att vi fortfarande har kvar uthus som, ladugård/lada, vedbod, växthus, jordkällare och en gammal snickarbod/cykelbod samt en gammal tvättstuga, nu ombyggd till hobbystuga eller "fågelstuga" som Eva säger. Dessa uthus är behängda med gamla holkar från 1960-talet eftersom svärfar var fågelintresserad. Jag har kompletterat med en tornfalk-holk på gaveln ut mot gårderna i öster. Vi har bott här sedan 1972 och rustat och underhållit alla de gamla byggnaderna. Gården ligger så till, att vi har fri sikt i söder, mot Rynninge, Ringaby, Käglan och Arboga-ån. I väster har vi Sverkestaån. På vår och höst sträcker c:a 1000-tals tranor, olika arter av gäss, tofsvipor och enstaka rovfåglar såsom havsörn, kungsörn, kärrhökar, falkar och hökar.

Norr om gården har vi ett mindre skogsområde där jag genom åren satt upp holkar av olika typer. Idag finns sammanlagt 60 holkar på tomten. Dessa ska underhållas och rensas med jämna mellanrum, lite arbete med

detta, men man är ju pensionär så det går.

I denna skog har sparv-, horn-, och kattugglor häckat genom åren. I år har den stora granen med kattuggleholken fallit, så något måste göras. Ugg-lorna hoar i skogen.

Så till försöket att sammanfatta hur fågelåret har sett ut, vi tar det månadsvis.

Januari: Året kunde inte ha börjat bättre, den 4/1 gjorde jag en tur till Rynninge och där stod Tomas Haraldsson ute på ett gärde och vinkade, jag stannade och gick ut, där såg vi 3 havsörnar över Arbogaån och en kungsörn som drog norrut mot Ullersätter.

Den 9/1 hade vi 32 steglits hemma vid matningen, den 7/1 kom 2 stjärtmes till matningen. Det var längesen vi hade dom hemma och de kom igen den 25/1, då 7 st, jättekul.

Lördagen den 10/1 hade vi endagsinventering i klubben, då kom Jan-Erik och Anders på besök och kunde x:sa en trädkrypares kl. 12:15 kom Lennart och Jerry och vi kunde räkna in 18 st steglits. Den 11/1 hängde jag upp en havrekärve och den 12/1 kom det 23 gulsparvar, bums, inga hade syntts till tidigare, hur kunde dom veta?

Den 11/1 och 23-24/1 ropade 2 kattugglor i skogen, holken fanns fortfarande kvar.

Övriga toppar under januari var: 3 par domherre, 16 talgoxe, 10 blåmes, 2 entita, 2 svartmes, 2 nötväckor, 32 pilfink, max 4 grönfink sågs, vart har de tagit vägen? 1 par större hackspett, 44 kajor, 4 kråkor, 5 skator. Alla dessa fåglar vid matningen borde dra till sig någon rovfågel och mycket riktigt kom en sparvhökhona och jagade den 26/1, tog en pilfink.

Februari: Här var naturligtvis de flesta av januariarterna kvar men några nya dyker upp såsom, en spillkråka den 7/2 och samma dag kom 3 gråsparvar till matningen. De är inte så vanliga här hemma men förr, på 1990-talet häckade flera par här, kanske har pilfinkarna kört bort dem. Vidare kom 9 sidensvansar och åt på utkastade äpplen.

Gråsparv. Foto Sven-Olof Eriksson.

Den 12/2 knackade **Våren** på i form av de första **snödropparna** på framsidan, de hann lite före **vintergäcken** som kom 2 dagar senare. Vidare hördes 2 kattugglor i skogen den 13 och 23/2, holken finns på plats. Nya arter som kom under februari var nötskrika, 3 grönsiskor, 1 gråsiska. När det gäller hackspettar så kommer det 2 spillkråkor, 2 gröngölingar och 3

större hackspettar tillbaka under månaden.

Sparvhökhonan jagar vidare. På tal om våren, nu kommer de första 13 sångsvanarna sträckande norrut, 8 kanadagäss, 2 grågäss de första 3 tofsviporna och 1 gråtrut över gårderna.

Mars: Nya arter som kommer till är första ringduvan den 9/3, första 3 bofinkarna den 10/3, första 2 bergfinkarna 11/3, grönsiskorna ökar i antal och toppar den 29/3 med 110st.

Nu märks det att det våras, för de 2 skatparen bygger på sina bon från i fjol hos grannen, bara 30 resp. 60 meter från vårt köksfönster. Kråkparet bygger i skogen och korparna har sina flyguppvisningar i luften.

Den 12/3 sitter jag i en bilkö vid Vannebodabacken och får hastigt se en större rovfågel över vägen, jag hinner uppfatta större vita vingfläckar på den. Förmodligen en yngre kungsörn. Av kattugglorna hörs 1 eller 2 flera kvällar under månaden.

De 4 första tranorna sträcker norrut den 18/3, sräck av 14 kanadagäss och 22 sädgäss den 7/3. 85 sädgäss, 2 kanadagäss och 70 tofsvipor på gårdet mot Sverkesta. 20 tranor sträckte mot norr den 28/3.

En tidig forsärsla hade jag den 24/3 vid nedre dammen Frövifors.

Den sista mars kom den första rödhaken hem. Under månaden har 2-5 steglits uppehållit sig vid matningen. Max 40 bofink men bara 2 bergfinkar och 6 grönfinkar har setts under månaden. Mars var en onormalt varm och torr månad med plusgrader på dagarna, som mest +10 den 18-19/3.

April: Den 1/4 kom den första ormvråken skruvandes i luften. Grönsiskorna minskade kraftigt i antal bara 2-5 kvar i april.

13/4 sträckte 52 tranor mot norr, samma dag började trastarna att anlända 5 björk-, 3 rödvinge-, 2 taltrast

och 5 koltrastar uppehöll sig i trädgården. Första fiskmåsen över gårdet. Nu var det dags att kratta de löv som vi inte hann med i höstas, vi har mycket aspar, mycket löv blir det. Det här tycker rödhakarna om, dom är med och letar föda, alldeles intill fötterna på oss och tar man en paus och ställer ifrån sig krattan så sätter den sig på skaftet och väntar.

Det är nästan likadant varje år, så man undrar om det är samma rödhake som återkommer.

Det var när jag skulle köra bort löven till skogen som jag såg att den stora granen med uggelholken gått rakt av 1,5 meter över marken och nu hängde med toppen högt uppe i en tall. Den hade tvärdött, var helt torr. Holken sitter så illa till att den är svår att få ner. Aj, ingen häckning för ugglorna i år. Inga kattugglor under månaden.

Den 21/4 skruvade 3 ormvråkar över tomten. Första staren kom den 24/4 ytterligare 3 starar den 30/4. Sädesärlorna kom inte som vanligt omkring den 10/4, de 2 första kom den 28/4, de brukar liksom rödhakarna vara med när vi krattar gräsmattorna, men i år hann dom inte med.

April blev också en varm och torr månad med temperaturer på + 7 upp till + 17 den 20/4.

Maj: Den första var det som alltid vakten vid Hagaberg med mulet väder och regn från kl. 15:00 men vi slutade vårt pass kl. 13:00 så vi klarade oss. Vi såg omkring 35 arter av vilka kan nämnas 3 snatteränder, 1 rörhöna, hörde vattenrallen, vårens första lövsångare, svarthätta och första ladusvalorna.

Den 2/5 hade vi den första svart-vita flugsnapparen hemma, liksom 30 bergfinkar.

Nu blev det lugnare vid matningen då mesarna och pilfinkarna började söka boplatser.

Vi i klubben hade det lite jäktigare, dels gjorde vi klart spången vid Hagaberg, dels deltog vi i "Lindesjön runt" den 6/5 och så planerade vi jubileumsresan, klubben 30-år, till Tåkern den 9/5.

Hemma började jag titta efter häckningar och kunde konstatera följande: talgoxar matar i 5 holkar, 1 entita häckning, 2 blåmes, 4 svart-vit flugsnappare i holkar och dessutom 6-7 pilfinkhäckningar. Nötväckan matar i en asp i skogen. Inga starhäckningar i år. De första 2 tornseglarna kom den 23/5.

Maj var en kylig och våt månad, vi fick 117 mm regn.

Juni: 1/6 kunde vi konstatera mycken blomning på körsbärsträden, plommonträden och vissa äppleträd men var är alla insekter som ska pollinera detta, bara några få humlor framme.

2/6, 3 första starungarna framme på gräsmattan. 6 tornseglare flyger över tomten.

Första 3 skatungarna ute från närmaste boet, vi hörde ett hiskligt liv på skatorna, när vi tittade ut hade en kråka hackat ihjäl en skatunge. Skatorna anföll kråkan från alla håll, men det var för sent. En av skatföräldrarna tog det som var kvar av ungen i näbben och släppte det i en rishög. Livet är hårt i naturen.

Den 5/6 blev det invasion av starar, 120 st på gräsplanen vid energiskogen, många ungfåglar. 80 st kvar den 6/6 på planen, där hittade jag en död snok, 97 cm lång, med ett hål i ryggen.

Det var nog som Mikael sa, att det var min gamla kompis. Vi har nämligen haft en stor snok på tomten i flera år som då och då visat sig, liggande i solgasset. Den 7/6 kom nötväckan ut med 3 ungar som uppehöll sig vid planen. Kattugglan satt på logtaket och hoade den 8/6 kl 24:00, ville väl påminna om att holken ramlat.

Den 16/6 gjorde jag en holkrunda och kunde konstatera att 4 flugsnappare hannar matar i 4 holkar, talgoxar matar i 5 holkar och blåmes i 2 holkar samt 6 olika pilfinkhäckningar bl.a. i den gamla avkapade elstolpen som jag holkat ur i toppen och satt på tak, för flera år sedan.

Här har pilfinkar häckat så gott som varje år, oftast med två kullar per säsong.

Nu händer något konstigt. Bara några dagar senare försvinner alla flugsnapparna det blir tyst, varken hanar eller honor finns kvar. Vad har hänt, har maten tagit slut? Ja, så mycket insekter finns det inte och när jag tänker efter har de 3 lövsångarna som kom i slutet på maj också tystnat. Trädgårdssångaren som spelade för fullt vid energiskogen har tystnat, han som brukar häcka här, något har hänt, temperaturen har sjunkit till 12-13 grader och det regnar. Ser inte bra ut. Den 23/6 ligger en död kråkunge vid komposten, har skatorna hämnats? Nej, den har inga yttre skador, så det var väl en naturlig död.

25/6, 16 starar på besök i trädgården, så även 3 steglits. De två ringduvorna som har hörts hela våren ”betar” på gräsmattan vid växthuset, ingen häckning i skogen, störs väl av alla kråkfåglarna. Juni månad blev lite sval, vi fick c:a 60mm regn, ej så bra för insektsätarna.

Juli: Månaden började med riktiga sommartemperaturer 24-27 grader första veckan, såg ju riktigt bra ut men den 8/7 kom regnet och med det 31 fiskmåsar, 5 skratmåsar, 22 starar och 45 kajor som plockade mask på gärdet.

10/7 en spillkråka i skogen, ej häckning. Den 19/7 kom de 5 första trorna sträckande söder ut, de hade väl

fått nog av allt regn. Men fredagen den 24 sken solen och då blev det lite mer liv i trädgården, en ung gröngöling plockade myror på gräsmattan, tornseglarna har intagit tre holkar på ladugaveln, där de häckat många år. 3 lövsångare vid matningen, kan det vara samma 3 som syntes i maj? Talgoxarna och pilfinkarna ökar i antal. Även lördagen den 25 sken solen, då blev det fågelmorgon vid Österhammarsjön tillsammans med Mattias och Tomas Haraldsson. Det blev lyckat, vi såg 3 havsörnar, 2 ormvråkar, 1 bivråk, 1 lärkfalk, 1 tornfalk och så sjöng 1 rosenfink för oss, sen kom regnet.

Rosenfink. Foto Sven-Olof Eriksson.

Juli månad var bland de sämsta på många år, vi fick 146 mm regn, usch!!

Augusti: Det här blev solens månad, med sol nästan varje dag, temperatur mellan 17 och 23 grader och endast 4

---

mm i regnmätaren på 31 dagar. Spillkråkorna har hörts i skogen flera gånger under månaden, inga synliga spår efter bobyggande. En duvhök flög lågt över tomten den 6:e, drog söder ut. Vi var ner till vår camping på Råssö och packade ihop husvagnen för hemtransport, i 4 dagar. När vi kom hem den 14:e visade rödhaken upp sina 3 ungar och tornseglarna flög lågt i trädgården liksom för att ta adjö för i år. Den 19:e kom en nötkråka och plockade tallkott i tallen där skatorna bott, den stannade 15 minuter, fortsatte ut över gårderna. Man vände det slagna gräset på våra gårderna och det lockade fram 3 ormvråkar som jagade lågt över gräset, och se, en av dem fångade en orm, det blev lite fight men han kom undan med bytet. 12 ladusvalor jagade också efter traktorn, senare kom en sparvhök jagandes.

Sädesärlorna kom fram med 3 ungar, den 28:de Sträckte 58 kanadagäss sydväst. 30:de 3 ormvråkar skruvade över gårderna.

September: 7:e, 2 spillkråkor i skogen, 18 tranor sträckte syd väst. 10:de, 2 ormvråk ut över gårderna. September blev fjärilarnas månad med 1 sorgmantel, 12 näselfjärilar, 5 påfågelöga, 3 citron- och 3 kolfjärilar den 10:de. 2 amiral-, 12 nässel- och 3 påfågelöga den 19:de samma den 20:de. Den 19:de var det dags för "Tornets Dag" vid Hagaberg med 41 sedda arter och 31 besökare, sålde 3 holkar och 1 stuga.

Ja, nu var det hög tid att göra holkar och stugor till julmarknaden 21-22 november, under regniga stunder, och

det fanns det, vi fick 110 mm regn i september. Men den 30:de var det sol hela dagen och då sträckte 24 kanadagäss västerut och fjärilarna kom fram, 1 amiral, 2 citron-, 8 nässel- och 2 påfågelöga. En normal september med en medeltemperatur på 15-16 grader.

Oktober: Nu börjar höststräcken att komma, den 1:a 27 kanadagäss sträckte sydväst. Den 2:a kom 28 grågäss och 17 kanadagäss mot sydväst. Den 3:e var det Bird Watch Day, jag bevakade gårderna i området Ullersätter, Gåsta, Rynninge, Fänninge, Sverkesta och Gillberga med 26 normala arter som resultat, inga överraskningar. Den 5:e kom höstens största tranflock, med 240 tranor, en ormvråk över skogen. Den 6:e kom den första frosten, med is på bilen. Den 11:e, ormvråken framme igen, följd av 3 korpar.

Den 17:e var det dags för klubbens exkursion till Kvismaren, vi blev 3 st som startade i mycket tjock morgondimma, Ulf Jacobsson, Bosse Carlsson och jag, antar att många backade när de såg dimman. Nåväl, vi fikade på Öby kulle, såg knappt kaffemuggen, vi drog vidare till Oset där dimman lättade vid 12-tiden, vi såg en del fågel där. Den 21:a, sträckte 110 grågäss mot syd. 23:e, 68 kanadagäss mot sydväst. Lördagen den 24:e var det hantverkardag i Ullergården, sålde 2 holkar och 1 stuga + 31 vykort samt värvade medlemmar till klubben. trevligt. Den 27:e 1 kattuggla på vägstolpe i Ullersätter. Vid matningen börjar det öka med fåglar efter

---

sommarens häckningar, över 30 talgoxar, tidigare omkring 15-16, 12 blåmesar, 34 pilfinkar, 16 grönfinkar, 8 steglits m.m. Den 29:e 56 kanadagäss sträckte sydväst.

Den 31:a en tur till Frövifors, såg 1 försärla, 1 strömstare och 8 domherrar.

Oktober var en förhållande vis varm och torr månad, tömde bara 5 mm ur regnmätaren.

November: Den 1:a, 1 trädkrypare vid matningen, 2:a det årliga besöket av stenkäck vid matningen. 5:e första grönsiskan och bergfinken för hösten, månadsmöte med Lasse Eriksson "Afrika-kväll".

Stenknäck. Foto Sven-Olof Eriksson.

Den 8:e, bra väder för holkrensning, började nyfiket med flugsnapparholkarna, först nr. 23.

Här låg en död hona på 5 ägg, hade hon svultit ihjäl? Sorgligt. Vad finns i de andra holkarna?

Holk 27, var tom trots att hanen sågs mata, holk 44, 2 övergivna ägg, holk 41, 2 döda nykläckta ungar, ovanpå 6 st blåmesägg, här har flugsnapparen kastat ut blåmesen och byggt sitt bo över äggen, detta händer nästan varje

år. I fjol hade vi 6 lyckade häckningar, då övertogs 2 påbörjade häckningar, en för talgoxe och en för blåmesen.

Ja, det var de 4 flugsnapparholkarna, mycket illa. I övriga holkar kan nämnas att i nr.36 fanns 2 döda råttor, nr.32 en död pilfink, nr. 35 en död talgoxunge. Holkarna underhålls med nya tak och hålförstärkningar eller byts ut om så behövs, en hel del ar-

---

bete med detta. Kunde räkna till 7 talgoxhäckningar, och 7-8 pilfinkshäckningar, vilket kommer att visa sig vid matningen i vinter. Vid matningen den 14:e kom 38 pilfink, 28 talgoxe, 26 grön fink, 33 steglits, av vilka 6-8 får betraktas som stationära, 2 svartmesar har kommit fram, dock ingen häckning i år. Den 19:e kom första snön 3-4 cm.

21-22.a julmarknad i Frövifors, se separat rapport. Den 26:e var snön bortsmält, nytt rekord vad gäller steglits vid matningen, 42 st, funderar på om det är våra oslagna gården, med mycket fröställningar kvar, som drar till sig steglitserna, dom drar ofta söder ut från matningen. 32 steglits den 29:e.

November, temperaturen var mestadels på plussidan, upptill +9 i början,

den 22:a kallt, - 11 grader, för att sedan stiga till + 8 den 27:e. 65 mm i regnmätaren.

December: 22 sidensvansar åt äpplen i träden, 13 steglits den 1:a. 3 grönsiskor, 2 svartmesar.

Fortfarande mycket fågel vid matningen, nu i skrivande stund, den 11/12, bl a. 44 kajor, 3 skator och 2 kråkor och med alla de tidigare nämnda, c:a 150 st. Men vart har sångsvanarna tagit vägen, 5 st sågs i april och 8 st nu i höst, vi brukar se 100-tals sträckande under året.

Ja, det var ett försök att beskriva hur ett fågelår kan se ut hemma hos oss, har säkert missat något, man är ju inte hemma jämt.

Nu vill vi önska alla, en riktigt God Jul och ett nytt Gott Fågelår.

Svartvit flugsnappare. Foto Sven-Olof Eriksson.

Från verksamheten.

Bosse Dahlström.

Tornets Dag, vid Hagaberg den 19/9 2015.

Dagen började inte så bra, kraftig regnskur kl. 06:00 , men sedan blev det bättre väder med uppehåll från 08:30 och varm septembersol från 13.00 och dagen ut. Detta var tredje året i rad som klubben arrangerade Tornets Dag och klubben bjöd som vanligt på korvgrillning och fika med kakor, vilket är populärt, med Anders Hjerling som toast-master. Vi visade olika typer av holkar samt klubbens vykort, såldes 1stuga och 3 holkar. Vidare hade vi en liten tipspromenad, utmed spången, på vilken vi drog en vinnare bland alla deltagare. Vinnare blev, en av 10-talet invandrare, vid namn Abdel Hadi, hann vann en holk.

Vi hade också en gissningstävling på hur högt tornet är vid Hagaberg, vann denna tävling gjorde Maria Andersson som gissade 6,53 m vilket var närmast det rätta måttet som är 6,60 m. Maria fick en holk.

Johan Andersson ställde upp nästan hela dagen och bevakade fågellivet i området och sammanlagt sågs 41 arter. Att det går mot höst visar bl.a obs av blåhake och gransångare som börjat flytten söderut samt de stora sträcken av gäss som rastar i Väringen.

Vi kan konstatera att det är ungefär samma resultat år från år med omkring 40 arter fågel och runt 30 till 35 besökare, i år var vi 31 personer. Vid eftermiddagsfikat fick vi besök av en flock på 14 steglits som slog ner i vassen alldeles intill oss. Åter igen en lyckad dag.

Spången vid Hagaberg.

Den 24/4 2015 blev den 3:e etappen av spången klar, lagom till heldagsobsen den 1/5. Tanken med spången är att man ska kunna gå torrskodd från tornet ut till plattformen på udden, vid höst-, vårflod och översvämningar. Där har man bättre uppsikt över Ullersättersviken och Väringen mot Hinseberglandet. Här kan man, på våren, ha turen att se bl a. rastande sjöorrar, svärter, småskrake m.m. Man ser längre in i U-viken där mycket änder födosöker och salskrakar landar där på våren. På plattformen kommer man närmare stenarna där storskarvarna rastar och där också olika vadare såsom gluttsnäppa, drillsnäppa, någon gång brushanar kan slå ner och den 9/5 2014 hade Jan-Erik Malmstigen en roskarl som rastade på stenarna.

Spången blev totalt 122 m lång, den är upplagd på 35 till 50 cm över torr mark vilket borde räcka. Vi hade en onormal höstflod 2013, vilken bedömdes värre än den värsta vårflod vi haft på lång tid och då gick vattnet upp till underkant plankorna. Materialkostnaden för spången blev 11918 :- kr vilket blir 98 :- kr/meter. Arbetet utfördes ideellt.

Månadsmöte 1/10.

En handfull medlemmar slöt upp när klubbens egna medlemmar visade bilder.

Exkursion till Kvismaren, Lördagen den 17/10 2015.

En klarblå himmel, strålande sol från 07:30, allt såg ju lovande ut.

Hämtade Ulf Jacobsson i Fellingsbro halv åtta, sedan fram till kyrkan i Frövi där väntade Bosse Carlsson, Grönbo. Vi väntade till 08:15 men ingen mer dök upp, så vi åkte i min bil. När vi närmade oss Örebro började dimmoln dyka upp. Då vi närmade oss Kvismaren låg dimman helt tät över hela området. Vi stannade vid Öby-kulle, tog en kort promenad över bron mot Lötentrappan där vi träffade på ett gäng från Hällefors, som liksom vi undrade vad detta var för väder. Dom hade lika som vi sol och klart väder hemma. När det gäller fåglarna, så kunde vi urskilja, gulsparvar, bofinkar, blåmesar och talgoxar i buskarna. En flock på 35 björktrastar flög över oss, liksom 13 sångsvanar som flög väldigt lågt. Vi hörde naturligtvis gässen ute på gårderna men såg ingenting. Vi gick tillbaka till Öby-kulle, där vi tog en fika uppe på toppen. Vi bedömde att den här dimman inte skulle lätta på flera timmar än, så vi bestämde att chansa med ett besök vid Oset istället. Det var tjock dimma hela vägen, men när vi parkerade strax bakom Rosenbergsstugan, vid 11-tiden, kunde vi skönja en svag sol i dimman. Vi såg 35 krickor och 1 snatterandhane i Rosenbergs-pölen, 1 enkelbeckasin på Orestaängarna, 2 tofsvipor och 1 häger på Almby-ängen. Dimman lättade, så vi fick bättre sikt och varmt när vi gick ut mot Ormesta holme, där vi hade 35 grågäss, 4 kanadagäss, 1 par storskrake, 1 sothöna, domherre, talgoxar och blåmesar. Vid tornet mot Svartån rastade 1 knölsvan, 2 tranor och 1 fiskmåsar flög förbi. Vi stannade vid Fågeludden i solskenet (nu hade örebroarna vaknat och många joggare var på g) och spanade ut över Rynningeviken och Hjälmaran där vi hade följande 1 par snatteränder, 15 knipa, 1 rastande gråtrut, 6 vigg, 5 sångsvan och 1 salskrakehona. Nu tyckte vi att det var dags för hemfärd klockan 13:15. Några gräsänder landade i Sjöländet, söder om Rosenbergsstugan när vi gick till bilen.

Vi valde fel helg för Kvismarbesöket, förra helgen fanns mycket att se i Rysjön, t.ex. svarthalsad-, svarthake- och gråhakedopping, stjärt-, sked-, brunand, en alfågelhane och mycket, mycket mera.

När vi lämnade Oset låg tjock dimma kvar söderut, så vi tog nog rätt beslut i alla fall.

Afrika- kväll den 5/11 2015.

Till denna träff hade klubben bjudit in Lars B. Eriksson, Örebro som visade bilder från sina 3 besök i Östafrika, närmare bestämt i Kenya och Tanganyika. Lasse har åkt med guide turer i följande djurparker: Lake Nakuru, Massai Mara och Lake Naivasha i Kenya och Ruaha i södra Tanganyika. Dessa djurparker når man med flyg från Nairobi i Kenya resp. Dar es salaam i Tanganyika, till mindre orter med lodger eller tältläger, därifrån med jeep eller mindre bussar in i parkerna.

Vi var 24 st som fick se det mesta av djur- och fågellivet i dessa områden, under 2 timmar, inklusive kaffepaus, som Lennart hade ordnat på bästa sätt.

Om vi börjar med däggdjuren, så hade Lasse naturligtvis fotat Afrikas "Big five" det vill säga elefanter, bufflar, noshörningar, lejon och leoparder. Vidare gnuer, vilka kan ses miljontals under en dag på deras vandringar under februari och mars. Detta drar ju

---

med sig stora rovdjur som lejon, hyenor och i floderna, som ska korsas, krokodiler som tar för sig av det som bjuds. De stora flockarna av antiloper och gaseller drar till sig de mindre rovdjuren såsom leoparder, de snabba geoparderna, schakaler, vildhundar och renhållningsjonerna gamarna. På allt detta hade Lasse fina bilder. Han visade också bilder på giraffer, bufflar, flodhästar och de, inte så vackra, vårtsvinen. Fina var däremot de öronhundar som han lyckades fota. Klipp- och trädgrävlingar var andra objekt. Ja, det var en del av däggdjuren, men vi är ju en fågelklubb, så här kommer ett försök att presentera vad vi fick se av fågellivet i Afrika.

Vi kan väl börja med stora och långbenta såsom goliat- och purpurhägrar den lite groteska maraboustorken, vit- och skedstorkar, de ståtliga kron- tranorna, sekreterarfåglar, ibisar, olika trappar, skarvar och pelikaner.

När det gällde rovfåglar, berättade Lasse att det var örnarna som dominerade. Han hade fått med stäpp-, savann-, tofs- och dvärgörnar, dessutom svartvingad glada, grå falk och afrikansk kärrhök. Lasse lyckades att få en bild på den uvliknande örnugglan med rosa-färgade ögonen. Vidare fick vi se fina bilder på näshornsfåglar, biätare, här-, varfåglar, blåkråkor olika arter av kungsfiskare, många olika vipor samt nilgåsen.

Förutom detta hade Lasse mängder med bilder på färggranna småfåglar som han inte hade något svenskt namn på.

Detta var ett försök att sammanfatta en lyckad "Afrikakväll".

Ja, mycket vackert får man se om man går på våra månadsmöten.

Julmarknad Frövifors 2015.

Tänk vad åren går, den 21-22/ 11 var det 15:års jubileum för julmarknaden i Frövifors och vi i klubben har hängt med i alla år. Under dessa år har vi sålt c:a 250 holkar och stugor, c:a 3200 vykort, runt 45 olika fågelböcker m.m.

Årets marknad besöktes av c:a 2400 personer totalt vilket är en bra siffra.

För klubbens del hade vi mycket besökare och affärerna gick bra, vi sålde holkar och stugor, som till största delen gick till närområdet men några gick till Katrineholm, Stockholm och 2 st till Grankullavik på Öland. Vykort såldes för 716:-kr c:a 140 st, de säljs också av museet i shoppen och flera hade köpt kort där.

Resultat:

20 st holkar, stugor:	2200:-
140 st Vykort	716:-
Summa:	2916:-

Detta är nytt försäljningsrekord för klubben, det var ju trevligt.

Sammanfattningen av årets marknad är, att holkar och stugor är lättsålda, det påpekades t.o.m. att dom är för billiga, så även vykortet.

Vi får väl ta till oss detta och se vad vi ska göra åt det.

Sista holken såldes redan på söndagsförmiddagen, så vi kan nog satsa på att tillverka fler till nästa år.

Innehåll

Birdwatch 2015	40
Fågelåret i Ullersätter 2015	43
Från verksamheten	51

Försäljningsruta

Äldre Pandionnummer [Årg 1 (1985) samt nr 1-2 (1986) slut]. Pris 5 kr/st.

Årsrapporter [1985-1986] slut]. Pris 10 kr/st.

Miniförteckning över Lindesbergs kommuns fåglar 2005 (10 kr/ 5 st).

Dekal: 5 kr/st, 3st 10 kr.

Tygmärke: 10 kr.

Boken "Fågellivet i Lindesbergs kommun", Mats Andersson & Jan-Erik Malmstigen. Pris 60 kr (fåtal kvar).

Boken "Natur i Lindesbergs kommun", Mats Andersson. Pris 120 kr.

Medd Nr 13 "Fåglar i Lindesbergs kommun 1984-1993".

Medd Nr 15 "Hotade fåglar i Lindesbergs kommun."

Medd Nr 18 "Sällsynta fåglar i Lindesbergs kommun t.o.m. 1996", Jan-Erik Malmstigen.

Medd Nr 19 "Fågellivet i Sörbysjön", Thomas Haraldsson.

Medd Nr 20 "Fåglar vid Sällingesjön", Mattias Rudenvall.

Medd Nr 21 "Fåglar i Sjömosjön 1994-1996", Sven-Olof Eriksson.

Medd Nr 22 "Fåglar i Västvalla 1996", Ulf Jacobsson.

Medd Nr 23. "Fåglar i Lindesbergs kommun", Mats Andersson & Jan-Erik Malmstigen.

Medd Nr 24. "Fåglar i Lindesbergs kommun", Andreas Sandberg, Mattias Rudenvall, Tomas Haraldsson.

Medd Nr 25. "Fåglar i Lindesbergs kommun", Mats Andersson, Jan-Erik Malmstigen, Mattias Rudenvall

Medd Nr 26. Andersson,M & Malmstigen, J-E. 2000. Fåglar i Lindesbergs kommun 1984 - 1999. A4. 117s.

Medd Nr 27. Malmstigen, J-E. 2000. 15 år med Januariinventeringen 1985 - 1999. A4. 30s.

Medd Nr 28. Andersson,M & Malmstigen, J-E. 2001. Fåglar i Lindesbergs kommun 2000.

Medd Nr 29. Malmstigen, J-E. 2001. 15 år med Dygnsinventeringen 1985 - 1999. A4. 28s.

Medd Nr 30 Malmstigen J-E 2002. Fågelåret 2001 i Lindesbergs kommun. A5 16s.

Medd Nr 31 Malmstigen J-E 2003. Fågelåret 2002 i Lindesbergs kommun. A5 16s.

Medd Nr 32 Haraldsson T 2001. Rynninges fågelliv A4 17s.

Medd Nr 33 Malmstigen, J-E. 2004. Fågelåret 2003 i Lindesbergs kommun.

Medd Nr 34 Malmstigen, J-E. 2005. Fågelåret 2004 i Lindesbergs kommun.

Meddelandeserien kostar 10 kr/st

Medd Nr 35 Malmstigen, J-E. 2006. Fågelåret 2005 i Lindesbergs kommun.

Medd Nr 36 Malmstigen, J-E. 2007. Fåglar i Lindesbergs kommun 1975 - 1983. A4, 40s.

Kan köpas på våra inomhusmöten eller beställas genom kassören.

Program

2016	
januari	Januariinventering, hela månaden. Rapportera på Artportalen, Svalan, eller beställ pappersblankett. Se separat notis i tidningen. Ansvarig Mattias Rudenvall. Tel 070-576 04 77.
Lördag 9/1	Endagsinventeringen. Start kl 00 redovisning kl 15 i klubblokalen. Ansvarig Lennart Sandberg. Tel.070-603 15 73.
Torsdag 4/2	Årsmöte. Klubben bjuder på tårta! Efter årsmötet visar medlemmarna sina egna bilder. Är du intresserad av att visa bilder? Anmälan till Anders Hjerling andershjerling@gmail.com. Ansvarig Bo Dahlström. Tel. 0581-32213.
Torsdag 3/3	Månadsmöte. Torbjörn "Tjorven" Arvidson visar bilder. Ansvarig Mattias Rudenvall. Tel 070-576 04 77.
Vecka 12	Lördagen den 19/3 t.o.m. söndagen den 27/3. Ugglevecka. Ansvarig Lennart Sandberg. Tel.070-603 15 73.
Lördag 26/3	Ugglelyssnarkväll, andra lördagen i ugglelyssnarveckan. Vi träffas vid korset Svarttjärnsvägen/Gubbmossvägen. Korvgrillning, medtag vedträ! Ansvarig Lennart Sandberg. Tel.070-603 15 73.
Söndag 10/4	Sjömosjön. Samling Näsby kyrka (vid församlingshemmet) kl 07:30 eller Sjömo, Berget kl 08:00. Ansvarig Johan Andersson. Tel 0707163114 .
Måndag 25/4	Dvärgbeckasin-kväll vid Sörbysjön. Samling plattformen vid Sörbysjön kl 21. Ansvarig Mattias Rudenvall. Tel 070-576 04 77.
Söndag 1/5	Sedvanlig bevakning vid ett antal sjöar i kommunen. Ansvarig Jan-Erik Malmstigen. Tel 0581-302 52
Onsdag 11/5	Lindesjön Runt. Vi informerar om klubben i samband med företag- och föreningsevenemanget Lindesjön runt. Ansvariga Lennart Sandberg och Bo Dahlström. Tel 0581-322 13
Fre-Lördag 27-28/5	Dygnsinventeringen. Start på valfri plats kl 17:00 och avslut vid klubblokalen på lördagen kl 15:00. Ansvarig Lennart Sandberg. Tel.070-603 15 73.
Lördag 11/6	Nattfågellyssning. Samling vid Västvalla kl 21. Ansvarig Lennart Sandberg. Tel.070-603 15 73.
Lördag 17/9	Fågeltornets dag vid Hagaberg, kl 09:00-14:00. Kom och titta på fåglar med oss! Ansvarig Anders Hjerling. Tel. 072-305 86 90

Månadsmötena hålls i klubblokalen vid pappersmuseet,
Frövifors med start kl 19.00